

SURİYE

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	5
3. DIŞ TİCARET	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	12
EKLER:.....	15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Yüzölçümü	185.180 km ²
Yönetim Şekli	Sosyalist Demokratik Halk Cumhuriyeti
Nüfus	18,5 milyon (EIU – 2024 tahmini)
Resmi Dili	Arapça
Din(**)	%86 Müslüman (%60'ı Sünni, %16'sı Alevi), %12 Hıristiyan, %2 (Şii, Dürzi)
Başkent	Şam
Başlıca Şehirleri	Halep 3,2 milyon, Rif Şam 2,8 milyon, Şam 2,2 milyon, Hama 2,1 milyon, İdlip 2,1 milyon, Humus 1,7 milyon, Deyrizor 1,2 milyon, Haseke 1,2 milyon, Lazkiye 1,2 milyon, Dera 992.000, Rakka 919.000, Süveyde 364.000, Kuneytire 81.000, Tartus 80.000 (kişi)

* Dünya Bankası (yaklaşık 5 Milyonun üzerinde Suriye vatandaşı iç karışıklıklar nedeniyle çevre ülkelere göç etmiştir.)

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

ABEDA, AFESD, AMF, CAEU, FAO, G-24, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICCT (signatory), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OAPEC, OIC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNRWA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO.

Coğrafi Konum

Akdeniz'in kuzeydoğusunda yer alan Suriye, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının kesiştiği bir bölgede bulunmaktadır. Coğrafi konumun da etkisiyle Suriye'de beş farklı iklim bölgesi bulunmaktadır. Ülkenin kuzeyindeki Akdeniz'e açılan kıyı düzlüklerinde yağışlı ve ılıman kışlar ile sıcak ve nemli yazlar yaşanmaktadır. Daha içteki kısımlar ise Halep'ten Homs'a kadar çorak düzlüklerden oluşmaktadır. Doğudaki alanlar ve Türkiye ile sınır bölgeleri Türkiye'nin yüksek kesimlerinden yağış almakta olup, bu bölgelerde buğday üretimi yaygındır. Güneyde sert yazların ve kuru kışların yaşandığı çöllere rastlanmakta; Şam ve çevresinde ise Lübnan sınırı boyunca uzanan dağlar ve Golan yükseklikleri bulunmaktadır. Bu alanlarda kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar ise kuru ve sıcak geçmektedir. Fırat Nehri Türkiye'den doğmakta, Suriye'nin ortasından geçmekte ve daha sonra Kuzey Irak'a doğru akmaktadır.

Orta Doğu'da yer alan ve Akdeniz'e kıyısı olan Suriye; Türkiye (822 km), Irak (605 km), Ürdün (375 km), Lübnan (375 km) ve İsrail (76 km) ile sınıra sahiptir. Yarı kurak arazilere ve çöllerle kaplı düzlüklerden oluşan Suriye topraklarının %24,8'i ekilebilir araziler, %4,47'si düzenli hasat sağlanan alanlardır.

Siyasi ve İdari Yapı

Suriye başkanlık sistemi ile yönetilmekte olup, başbakan, başbakan yardımcıları ve bakanlar başkan tarafından atanmaktadır. Beşar Esad, 2000 yılında babası Hafız Esad'ın ölümü ile başkanlığa gelmiştir.

Ülkede halk tarafından seçilmiş bir parlamento ve devlet başkanı tarafından atanan bir hükümet görev yapmaktadır. Baas partisi ülkedeki baskın politik gücü oluşturmaktadır.

Suriye'de Mart 2011'de yönetim karşıtı gösteriler şeklinde başlayan olaylar kısa sürede bir iç savaşa dönüşmüştür. Suriye'de iç savaş halen devam etmektedir. Bu süreçte devletin etkinliği, yönetimin ülke toprakları üzerindeki hakimiyeti ve kamu idaresinin işleyişi karmaşık ve tartışmalı bir hale gelmiştir.

Suriye idari bakımdan 14 bölgeye (muhafazat) ayrılmıştır: Halep, Rif Şam, Şam, Hama, İdlip, Humus, Deyrizor, Haseke, Lazkiye, Dera, Rakka, Süveyde, Kuneytire, Tartus'tur.

Nüfus ve İstihdam

Suriye nüfusu 1990-2011 yılları artasında hızla artarak 20 milyonu aşmıştır. Yarım milyon Filistinlinin ve 1-1,4 milyon Iraklının da Suriye'ye sığınması nüfus artışını hızlandırmıştır. Ancak Mart 2011'de başlayan ve sonrasında iç savaşa dönüşen çatışmalar sebebiyle çevre ülkelere sığınanların sayısı 5 milyonu aşmıştır. 2011 yılında 21,8 milyona ulaşan nüfus 2013'te 20 milyona kadar gerilemiştir. Son tahminler Suriye nüfusunun 18,5 milyon olduğu yönündedir.

Geniş yüzölçümüne rağmen, nüfusun yaklaşık %78'i en büyük 7 kentte yaşamaktadır. Önemli şehir merkezleri başkent Şam ve güneydeki Halep'tir. Diğerleri ise sanayi kentleri olan Humus ve Hama ile liman kentleri Lazkiye ve Tartus'tur.

Ülkede yaşanan iç savaş ekonomik faaliyetleri önemli ölçüde sekteye uğratarken istihdamda da ciddi oranlarda kayba yol açmaktadır. Ülkede işsizliğin %50'nin üstünde olduğu varsayılmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
Nominal GSYİH (milyar dolar)	47 261	44 514	30 258	39656	54 145	61 864	75 479
Reel GSYİH Artışı (%)	-0,9	-4	2,1	5	4,4	4,3	3,8
Nüfus (milyon)	17,64	18,04	18,51	19,03	20,13	21,5	23,01
Kişi Başı GSYİH (\$))	2 679	2 467	1 634	2 083	2 689	2 876	3 280
Tüketici Fiyat Enflasyonu (%)	102,4	116,2	89,3	55,9	31,2	26,9	16,6
Cari ödemeler dengesi (milyon dolar)	1 623,3	1 446,4	432,8	-491,1	-939,7	-1 449,4	-2 045,6
İşsizlik Oranı (%)	57	55	52	50	47	42	41

(*) Tahmini veriler

Kaynak: EIU-2024

Geçmişte merkezi planlı bir ekonomik sisteme göre yönetilen ve 2000 yılından itibaren serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecine giren Suriye'nin temel gelir kaynakları petrol, dış yardımlar, yurt dışında çalışan Suriyeli işçilerin döviz gelirleri ve tarımdır. Petrol ihracatı, toplam ihracat gelirlerinin üçte ikisini ve bütçe gelirlerinin yarısını oluşturmaktadır. Petrol dışı sanayi; kimyasal, kauçuk, plastik, tekstil, deri ve gıda işleme alanlarında yoğunlaşmaktadır. Hizmetler sektörü içinde özellikle turizm, hızlı bir gelişim sergilemiştir. Ülkedeki büyük sanayi şirketlerinin çoğu devlet tarafından işletilmektedir. Ancak, kamunun ekonomideki payı kademeli olarak gerilemektedir.

Başlıca ticaret merkezleri Şam, Halep, Lazkiye, Tartus, Deyrizor ve Humus; petrol sanayinin merkezi ise Deyrizor çevresi ile Halep ve Banyas'taki rafinerilerdir. Tekstil ve seramik gibi hafif sanayi üretiminin ve gıda işleme tesislerinin çoğu, tarım alanlarına yakın olan Şam, Halep ve Humus'ta bulunmaktadır. Ülkenin iki büyük liman şehri olan Lazkiye ve Tartus uluslararası ticaretin merkezi iken, kuzeydeki Banyas'tan petrol ihracatı yapılmaktadır. Ülkenin doğusu daha az gelişmiş olmasına rağmen, Haseke şehri tarımsal faaliyetlerin yoğunluğu nedeniyle komşu illerden göç almaktadır. Deyrizor ve Palmira, yeni petrol ve doğal gaz alanları bulunması ile iç savaşın başlamasına kadar hızla büyüyen şehirlerdir.

Büyük kısmı iç piyasada tüketilen tarımsal ürünlerin çoğu ülkenin kuzeyinde ve Halep-Şam hattının batısında üretilmektedir. Hükümetin pamuk ve tahıl piyasalarına müdahaleleri devam ettiğinden, tarımda özel sektör faaliyetleri, daha az stratejik önem arz eden meyve üretimi gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Ülkedeki iç karışıklıklar tüm ekonomik faaliyetlerde ciddi anlamda küçülmeye neden olmuştur. Ülkenin en önemli sanayi merkezlerinde faaliyetler durma noktasındadır.

Son dönemde rejimin kontrolünü ele geçirdiği bölgelerde yeniden inşa ve temel hizmetlerin yeniden sağlanması amacıyla çalışmalar yapıldığı bilinmektedir.

Hükümet, bir taraftan Mart 2011'de başlayan ve zamanla iç savaş boyutuna ulaşan siyasi istikrarsızlığın bir yandan da uluslararası yaptırımların körüklediği ekonomik faaliyetlerdeki çöküntüyle mücadelede büyük sorunlar yaşamaktadır. Ülkede, temel ihtiyaçların karşılanması dışında bir ekonomik politikadan bahsetmek mümkün değildir.

Ülke ekonomisi ile ilgili diğer bir husus ise, dış yardımlar olup, tahıl ve akaryakıt dahil olmak üzere pek çok ihtiyaç maddesi dışardan temin edilmektedir. Ülkedeki iç karışıklıklar SYP'nin değer kaybetmesine ve enflasyonun artmasına neden olmuştur.

Siyasi istikrarsızlık öncesinde, kamunun ekonomideki ağırlığının azaltılması; özel sektörün, yabancı sermayenin ve rekabet ortamının teşvik edilmesi amacıyla gerçekleştirilen ekonomik reformların olumlu etkileri sonucunda ülkeye yapılan yabancı yatırımlar, ülkedeki istikrarın artması ile faaliyetlerini sona erdirmiştir.

Ülke ekonomisinde önemli yer tutan ve başlıca ihraç ürünü olan petrol üretimi, petrol bölgelerinin hükümet dışı güçlerin eline geçmesi sonucu önemli ölçüde azalmıştır.

Suriye ekonomisini etkileyen diğer bir önemli husus ise iç karışıklıkların başlaması ile uygulamaya konulan kısıtlama ve ambargolardır. Özellikle, Suriye petrolünün önemli bir kısmının alıcısı konumundaki AB'nin petrol ithalatına getirdiği yasak Suriye ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Ancak, zaman içerisinde ülkedeki petrol üretiminin durması öne çıkmış ve Suriye'nin petrol ihracatına uygulanan yasaklar anlamını yitirmiştir.

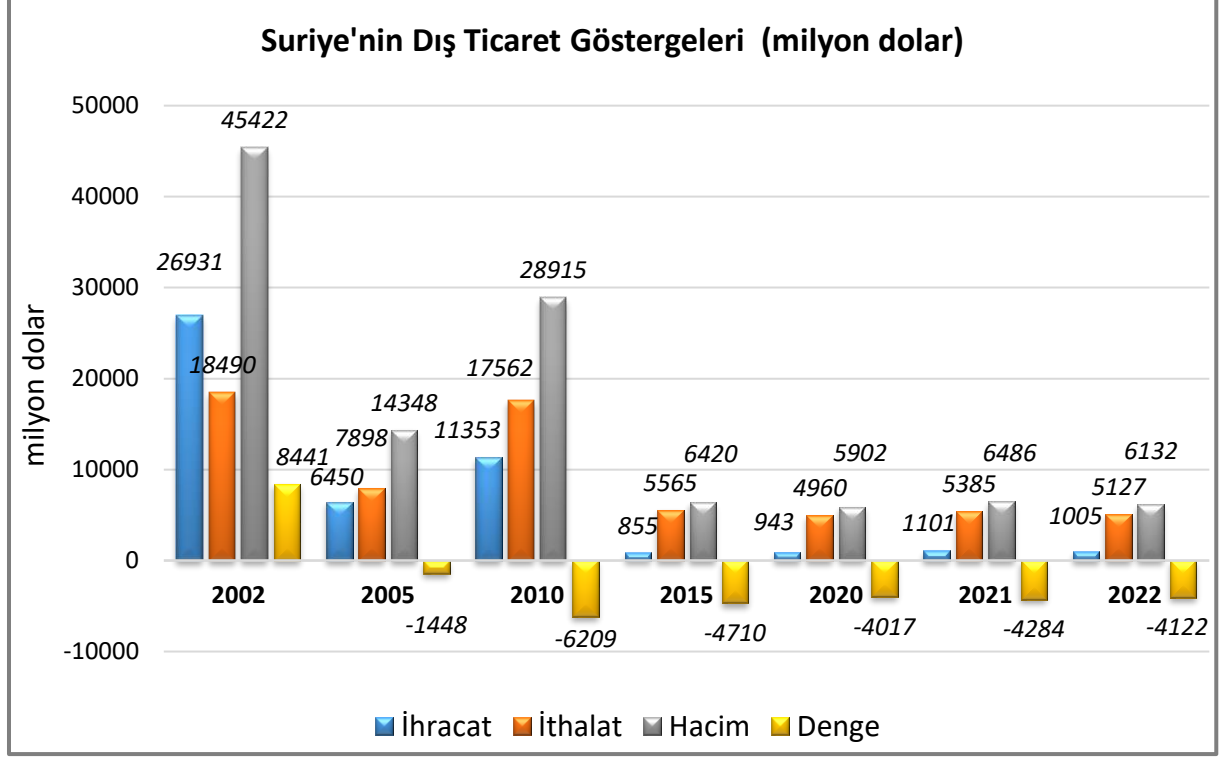
Son olarak, ülkede yaşanan iç karışıklıklar, ekonomi ile ilgili sağlıklı verilere ulaşılmasını imkansız hale getirmiştir. Ayrıca, ülkedeki şartlar sürekli değişmekte olup, her iki durum Suriye'nin geleceği ile ilgili ekonomik ve siyasi belirsizlikler artmış olup, geleceğe ilişkin tahmin yapılmasını güçleştirmektedir.

Ülkede yaşanan iç savaş ve uygulanmakta olan uluslararası yaptırımlar ülkedeki ekonomik faaliyetleri büyük ölçüde kesintiye uğratmıştır. Dolayısıyla ülkenin ekonomik göstergelerinin tamamı bozulmuştur. Üretim, ihracat ve ithalat gerilerken gelirlerin azalmış ve bütçe dengesi büyük oranda bozulmuştur. Aynı şekilde, döviz gelirlerinin gerilemesi döviz kurlarındaki istikrarın bozulmasına yol açmıştır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

Suriye'nin, merkezi planlı ekonomik sistemden 2000'li yılların başında serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecine girmesiyle dış ticaret hacmi artmış; buna paralel olarak dış ticareti açık vermeye başlamıştır. 2007-2011 döneminde dış ticaret açığı yıllık 7-10 milyar dolar aralığında gerçekleşmiştir. Mart 2011'de başlayan karışıklıkların iç savaşa dönüşmesi ve uygulanan uluslararası yaptırımlar nedeniyle ülkenin dış ticareti hızla gerilemeye başlamıştır. İç savaş öncesine göre 2010 yılında yaklaşık 29 milyar dolar olan dış ticaret hacmi 2020 5,1 milyar dolara gerilemiştir.

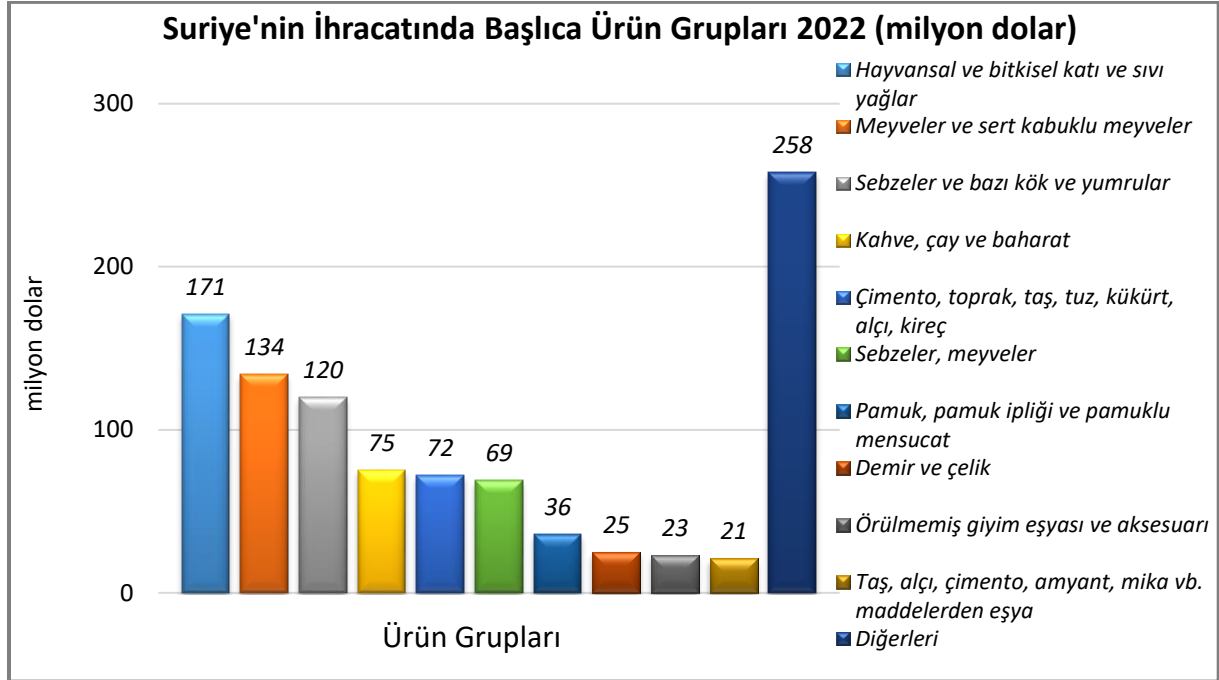
Son yirmi yıllık dönemde Suriye'nin dış ticaretine baktığımızda çoğunlukla dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. 2022 yılında 1 milyar dolarlık (%9 azalan) ihracatla Suriye dünyada 158. sırada yer almıştır. Aynı yıl 5 milyar dolarlık (%5 azalan) ithalatla dünyada 142. sıradadır.

Suriye'nin dünyaya ihracatında en önemli ürünler, zeytinyağı, kalsiyum fosfatlar, domates, kabuklu meyveler, baharat, pamuk, elma, demir hurdası ve konserve sebzelerdir.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler, sigara, poliasetaller, buğday unu, ayçiçeği yağı, petrol yağları, etilen polimerleri, şeker, hayvan yemi, buhar türbinleri, ve çimentodur.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

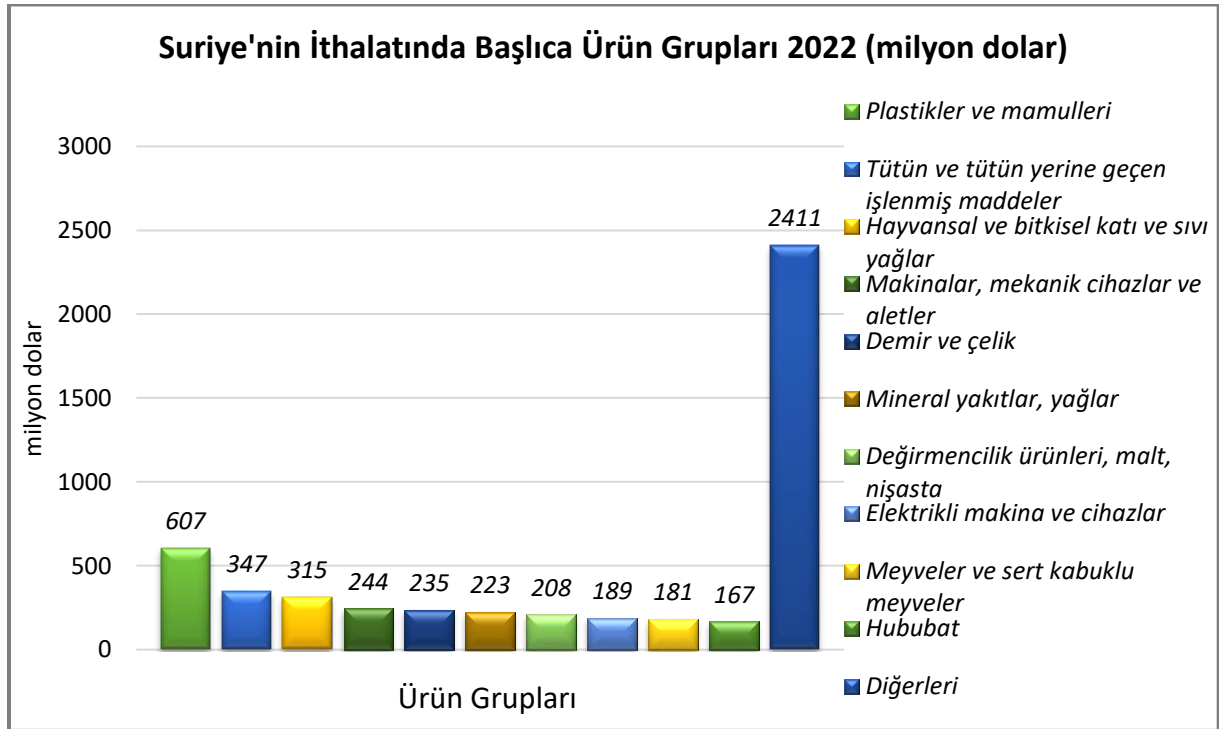
İhracat

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

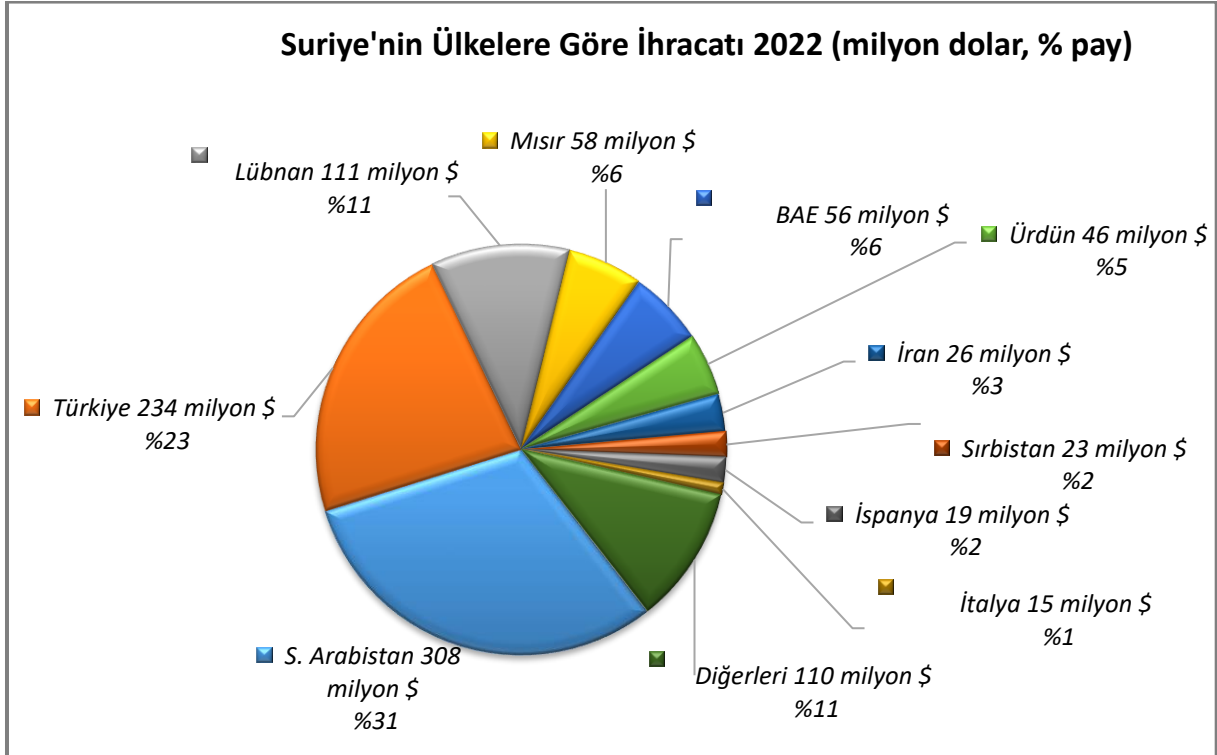

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

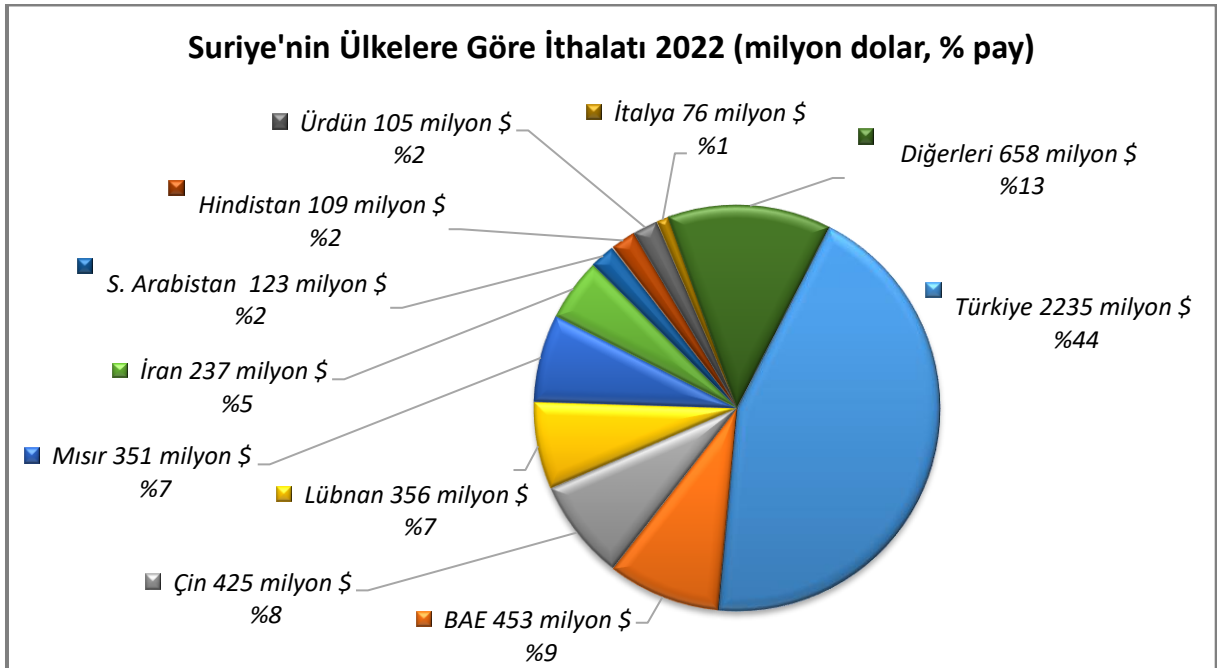
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye
[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Suriye iç savaş öncesinde ihracat ve yatırımlar açısından Orta Doğu'nun en dinamik pazarlarından biri haline gelmişti. Serbest piyasa ekonomisine geçiş yolunda atılan adımlar ve artan petrol gelirleri, Suriye ekonomisinin hızla büyümesine katkıda bulunmuş, böylece Suriye pazarında yabancı firmalar için pek çok iş imkanı açılmıştı. Gelişen petrol ve doğal gaz sanayi, altyapı projeleri ve tüketim mallarına yönelik talep artışı; yabancı firmaların Suriye'yi cazip bir pazar olarak görmelerini sağlamıştı.

2007 yılında yürürlüğe giren 8 sayılı Yatırım Kanunu ve aynı yıl kurulan Yatırım Kurulu, Suriye'ye doğrudan yabancı sermaye girişini hızlandıran önemli adımlar olmuştur.

Ancak, 2011'de başlayan çatışmaların bir iç savaşa dönüşmesi yabancı yatırımların durmasına yol açmıştır.

8 Sayılı Yeni Yatırım Kanunu

Ülkeye yabancı yatırımları çekmek ve yatırım mevzuatını kolaylaştırmak amacıyla 1991 yılında yürürlüğe koyulan 10 sayılı Yatırım Kanunu, 1 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren 8 sayılı Yeni Yatırım Kanunu ile birlikte yürürlükten kalkmıştır. 8 sayılı Yeni Yatırım Kanunu'nu hakkında Suriye Yatırım Ajansı'nın web sitesinden (www.syriainvestmentmap.org) detaylı bilgi edinilebilir.

Yeni yatırım kanunu ile yerli ve yabancı yatırımcılar arasındaki ayrımcılık ortadan kaldırılmıştır. Yabancı yatırımcıların gayrimenkul satın almalarına ve vergi sonrası karlarını yılda 1 kez yurt dışına döviz olarak çıkarmalarına izin verilmiştir. Ayrıca yatırım projelerinde kullanılmak üzere Suriye'ye getirilen 5 yaşına kadar makineler ve toplu taşıma araçları gümrükten muaf tutulmuştur.

Ayrıca yatırımcıya Suriye'de istediği kapasitede bir arazi ve mülk edinebilme hakkı tanınmıştır. Ulusal çıkarların söz konusu olduğu durumlar dışında bu mülkler ve topraklar yatırımcıların elinden alınamamaktadır. Yatırımcıya kendisi ve ailesi için edindiği mülkte yıllık ikamet verilebilmekte, fabrikanın kurulmasından sonra Suriye dışından uzman işçi getirilmesi durumunda bu işçilere de yıllık ikamet verilebilmektedir. Fabrikada çalışmak üzere dışarıdan getirilen uzmanlar ve işçiler, maaşlarının %50'sini ülkelerine havale edebilmekte ve hizmetleri sonunda tazminatlarının tamamını ülke dışına çıkarabilmektedir. Yatırımcı da iş bittikten sonra fabrikasında kullandığı araç ve gereçleri istediği zaman ve şekilde yurt dışına çıkarabilmektedir.

İhalelerin Takibi

Suriye'deki ekonomik faaliyetlerin büyük kısmı devletin kontrolünde olduğu için, kamu ihalelerine katılım önem arz etmektedir. Ancak kamuya ihracat gerçekleştirmek, özel sektöre nispeten karmaşık ve zordur. Suriye'de kamu sektörü özellikle 20.000 Dolar'a kadar olan

küçük alımlarda direkt satın alma, büyük anlaşmalar söz konusu olduğunda ise ihale yoluyla alımlarını gerçekleştirmektedir. Zaman zaman da takas yöntemine başvurulmaktadır. Kamu ihaleleri, ilgili kamu kurumlarının ve Bakanlıkların web sitelerinden takip edilebilir. Suriye'deki ihaleler için Türkiye Suriye Ticaret ve İrtibat Ofisi'nin web sitesinden (www.suriyeticaretofisi.org) yararlanılabilir.

Yabancı firmalar Suriye'de açılan ihalelere doğrudan veya temsilcileri aracılığı ile katılabilir, kamu kurumlarından iş almış yerli firmalar ile işbirliği yapabilirler. Bunun için firmanın kendi ülkesindeki Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı olması ve kendi ülkesinde kamuya hizmet etmemesi gerekmektedir. Ayrıca daha önce Suriye hükümetinin açtığı ihalelere katılmaktan men edilmemiş olmak ve İsrail boykotuna uymak da zorunludur.

Serbest Bölgeler

Suriye'de toplam 11 adet serbest bölge bulunmaktadır. Bu serbest bölgeler Tartus, Lazkiye Limanı, Lazkiye, Halep, Adra, Şam, Şam Uluslararası Havalimanı, Aiyaroubuia, Homs, Tartus Limanı ve Deir al-Zour'da bulunmaktadır. Yakın zamanda İdlib'de de bir serbest bölge kurulması planlanmaktadır. Suriye'deki serbest bölgelerde sunulan avantajlar ile ilgili bilgi edinmek için Suriye Serbest Bölgeler İdaresi web sitesinin incelenmesi faydalıdır www.freezones.com.sy.

Organize Sanayi Bölgeleri

Suriye'de yabancılar belirlenmiş olan bölgelerde (organize sanayi bölgeleri) %100 kendi sermayeleri ile şirket kurabilmektedir. Bu bölgelerde teşvik kapsamına giren projelere 5 yıl vergi muafiyeti tanınmaktadır. Bu süre Suriyeli bir ortak olması halinde 2 yıl, üretimin %50'sinden fazlasının ihracat olması halinde +2 yıl ve Suriye Devleti ile çalışma durumunda +2 yıl daha uzayabilmektedir. O bölgenin sanayisini tamamlayıcı veya o bölgede olmayan bir sanayi dalında veya Suriye ithalatını azaltıcı şekilde faaliyet gösteren şirketlere birtakım öncelik ve istisnalar da tanınabilmektedir.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2021	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	32,92	82,29	98,75	123,4	209,8	314,8	440,7
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU 2024

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye ile Suriye arasındaki ticarete özellikle 1 Ocak 2007'de yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması (STA) sonrasında çok önemli artışlar kaydedilmiş, Anlaşma'nın olumlu etkileri iki yılda kendini göstermiştir. Nitekim Suriye'ye 2008 yılı ihracatımız 2006 yılının yaklaşık iki katına ulaşmıştır. 2009 ve 2010 yıllarında da ihracattaki artış eğilimi devam etmiştir.

Suriye'de Mart 2011'de başlayan yönetim karşıtı gösterilerin aşırı güç kullanılarak bastırılması uluslararası toplumun tepkisine yol açmıştır. ABD ve AB Suriye yönetimine karşı ekonomik ve siyasi yaptırım uygulamaya başlamıştır. Bu ülkeleri 27 Kasım 2011'de Arap Birliği ve 30 Kasım 2011'de Türkiye'nin aldığı yaptırım kararları izlemiştir.

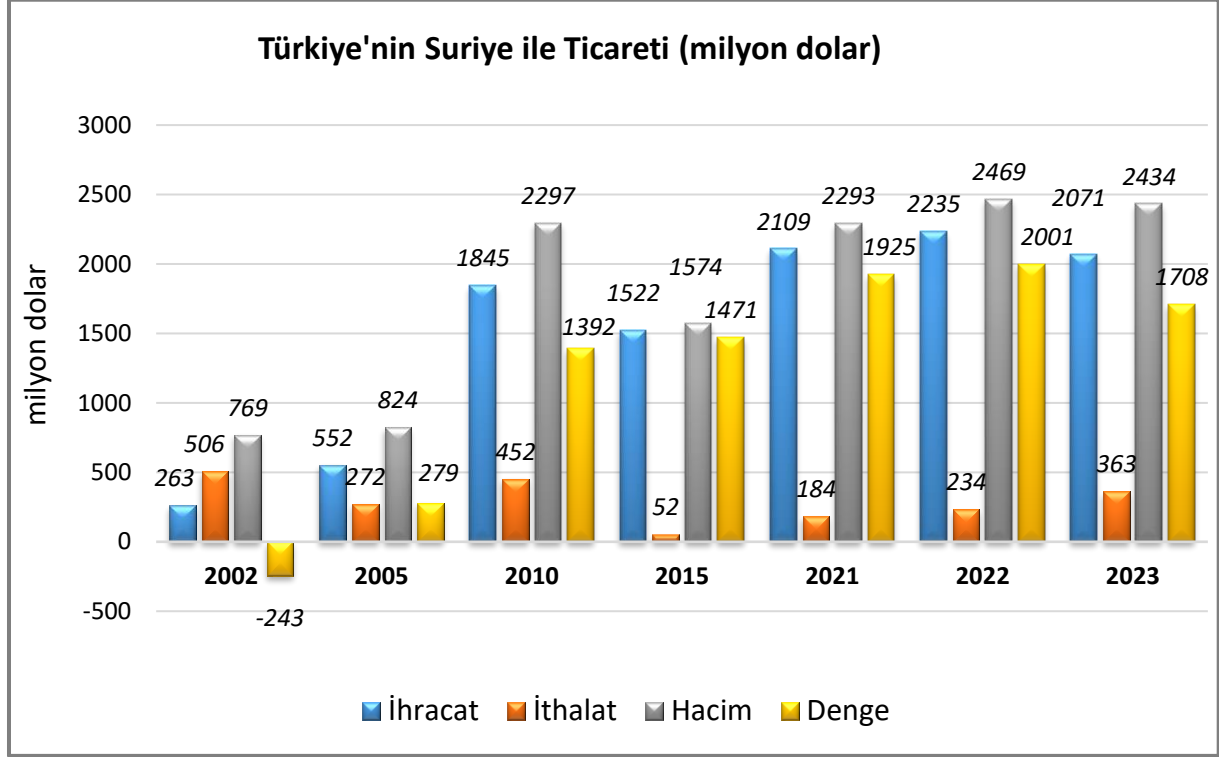
Türkiye'nin yaptırımları arasında; Suriye Merkez Bankası ile ilişkilerin durdurulması, Suriye hükümetinin Türkiye'deki finansal mal varlıklarının dondurulması, Suriye hükümeti ile kredi ilişkilerinin durdurulması, Suriye Ticaret Bankası ile işlemlerin durdurulması ve Suriye'deki altyapı projelerinin finansmanı için imzalanan Eximbank kredi anlaşmasının askıya alınması gibi önemli ekonomik kararlar mevcuttur.

Suriye, 4 Aralık 2011'de, STA anlaşmasının askıya alınması ve Suriye'den geçişlerde ek gümrük harcı alınması da dahil olmak üzere Türkiye'ye bir dizi karşı yaptırım kararları almıştır.

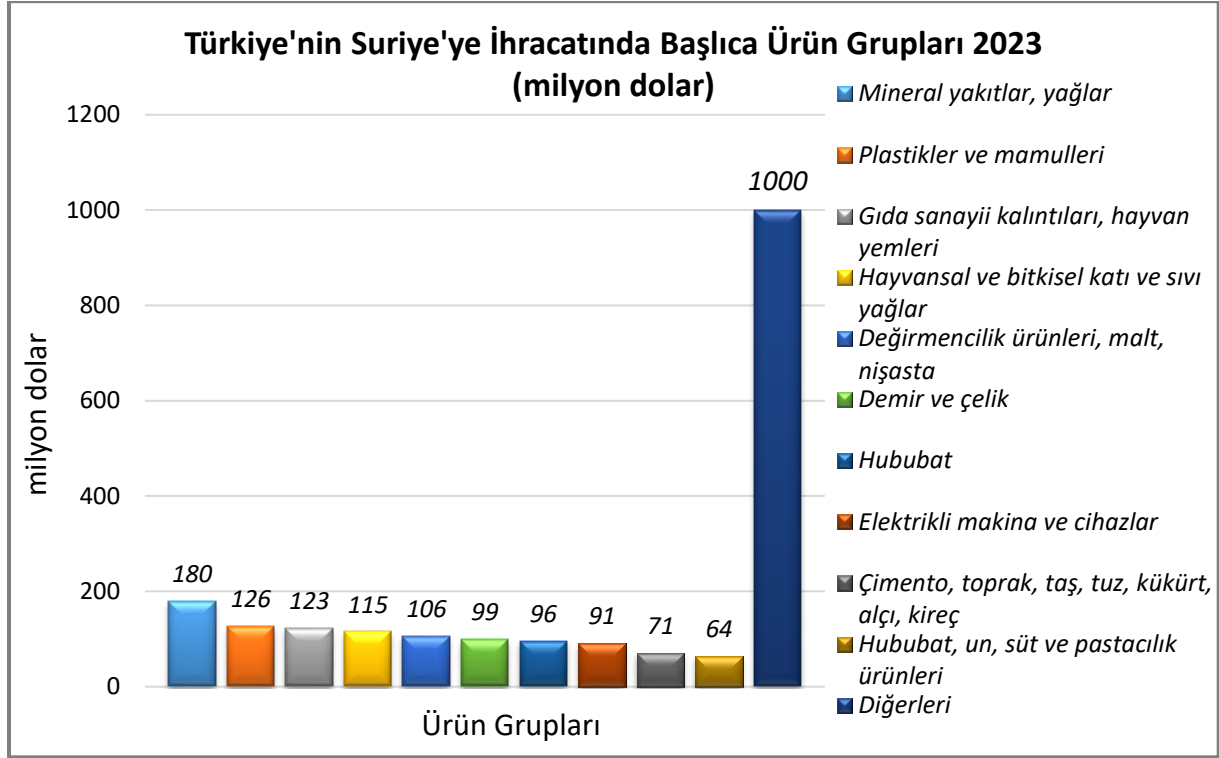
Türkiye de 14.12.2011 tarihli ve 28142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2516 sayılı İthalat Rejimi Kararı'na Ek Karar ile ülkemiz ve Suriye arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasını askıya almıştır. Aynı tarih ve sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2517 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Suriye Arap Cumhuriyeti Menşeli Bazı Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar" da uluslararası hukuk hükümleri ve mütekelilik ilkesi çerçevesinde yürürlükten kaldırılmıştır. Bu durum hali hazırda devam etmektedir.

Söz konusu gelişmeler sonucu iki ülke arasındaki ticaret, özellikle 2011 yılının son çeyreğinden itibaren hızla daralmaya başlamıştır. 2011 ve 2012 yıllarında gerileyen dış ticaret hacmi 2013 yılından itibaren yükselişe geçmiş ve 2023 yılında 2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye-Suriye Dış Ticareti

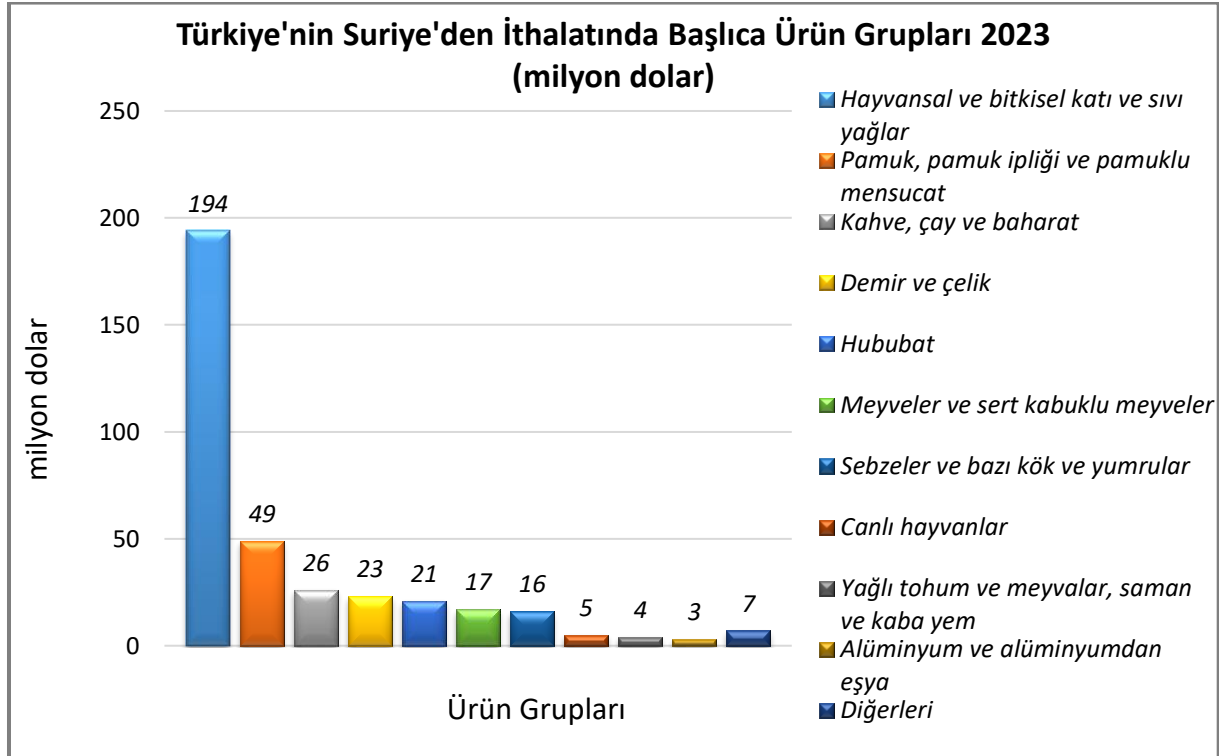
Türkiye'nin Suriye'ye İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Suriye'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Suriye'nin İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			942 628	1 100 857	1 004 844	100	-8,7
1.	1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	122 717	127 093	170 577	17	34,2
2.	2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	44 679	64 907	68 229	6,8	5,1
3.	702	Domates (taze/soğutulmuş)	35 549	60 391	50 075	5	-17,1
4.	802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	46 183	65 593	48 794	4,9	-25,6
5.	909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıç meyveleri	73 321	52 057	42 275	4,2	-18,8
6.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	32 115	29 267	35 782	3,6	22,3
7.	808	Elma, armut ve ayva (taze)	18 778	28 166	25 956	2,6	-7,8
8.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	254	3 730	24 743	2,5	563,4
9.	910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	19 668	22 015	22 587	2,2	2,6
10.	711	Geçici olarak konserve edilmiş sebzeler	10 737	16 755	20 538	2	22,6
11.	2007	Reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastları (pişirilerek hazırlanmış)	14 278	11 478	18 832	1,9	64,1
12.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	14 430	17 854	18 736	1,9	4,9
13.	2001	Sebze, meyve, sert kabuklu meyve ve yenilen diğer bitki parçaları (sirke/asetik asitle hazırlanmış veya konserve edilmiş)	10 959	14 090	18 146	1,8	28,8
14.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	6 751	11 078	16 117	1,6	45,5
15.	7010	Camdan damacana, şişe, kavanoz, çanak, ilaç tüpleri, serum ampülleri ve diğer kaplar	8 383	9 341	16 089	1,6	72,2

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

EK-2: Suriye'nin İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			4 959 761	5 385 272	5 127 327	100	-4,8
1.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	506 061	337 004	336 039	6,6	-0,3
2.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	24 774	20 349	280 503	5,5	1278,5
3.	1101	Buğday unu	83 974	145 719	186 892	3,6	28,3
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	86 977	140 497	144 089	2,8	2,6
5.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	161 064	152 442	119 188	2,3	-21,8
6.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	40 282	64 664	112 454	2,2	73,9
7.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	102 423	145 650	105 867	2,1	-27,3
8.	2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	48 146	91 266	87 891	1,7	-3,7
9.	8406	Buhar türbinleri	220	94 033	82 795	1,6	-12
10.	2523	Çimento	43 416	71 602	78 768	1,5	10
11.	810	Diğer meyveler (taze)	23 762	41 646	78 535	1,5	88,6
12.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	66 351	47 908	70 481	1,4	47,1
13.	2716	Elektrik enerjisi	3 805	23 148	67 614	1,3	192,1
14.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	13 090	42 312	65 753	1,3	55,4
15.	7214	İnşaat demiri	55 515	69 706	63 502	1,2	-8,9

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

EK-3: Suriye'nin Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		942 628	1 100 857	1 004 844	100	-8,7
1.	S. Arabistan	201 111	325 045	307 741	30,6	-5,3
2.	Türkiye	245 610	184 312	234 137	23,3	27
3.	Lübnan	101 245	126 754	110 735	11	-12,6
4.	Mısır	72 246	57 616	57 835	5,8	0,4
5.	BAE	47 985	51 062	55 806	5,6	9,3
6.	Ürdün	44 776	70 785	45 996	4,6	- 35
7.	İran	17 415	30 100	26 143	2,6	-13,1
8.	Sırbistan	17 961	15 932	23 102	2,3	45
9.	İspanya	8 732	13 931	18 943	1,9	36
10.	İtalya	5 066	6 556	14 875	1,5	126,9
11.	Almanya	18 183	20 710	10 123	1	-51,1
12.	Hindistan	14 921	16 094	9 919	1	-38,4
13.	ABD	10 341	10 105	9 709	1	-3,9
14.	Bahreyn	5 377	8 409	9 440	0,9	12,3
15.	Katar	8 465	10 445	6 425	0,6	-38,5

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

EK-4: Suriye'nin Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		4 959 761	5 385 272	5 127 327	100	-4,8
1.	Türkiye	1 595 784	2 108 816	2 234 773	43,6	6
2.	BAE	666 785	460 828	453 200	8,8	-1,7
3.	Çin	833 517	482 352	424 505	8,3	- 12
4.	Lübnan	122 341	107 853	356 224	6,9	230,3
5.	Mısır	288 657	301 132	350 756	6,8	16,5
6.	İran	111 608	218 456	237 461	4,6	8,7
7.	S. Arabistan	481	71 917	123 364	2,4	71,5
8.	Hindistan	123 734	116 489	108 550	2,1	-6,8
9.	Ürdün	63 853	118 323	104 621	2	-11,6
10.	İtalya	68 254	69 832	76 045	1,5	8,9
11.	Fas	47 669	38 651	70 789	1,4	83,1
12.	Malezya	25 510	42 375	63 514	1,2	49,9
13.	Arjantin	69 970	55 334	57 773	1,1	4,4
14.	Almanya	67 166	51 555	46 984	0,9	-8,9
15.	Hollanda	57 367	43 411	44 088	0,9	1,6

Kaynak: Trademap – Mirror Data/Suriye

Ek-5: Türkiye'nin Suriye'ye İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2 108 816	2 234 773	2 070 658	100	-7,3
1.	1101	Buğday unu	101 464	151 043	98 609	4,8	-34,7
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	127 653	105 181	89 876	4,3	-14,6
3.	2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	87 337	84 888	81 310	3,9	-4,2
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	86 988	104 814	80 327	3,9	-23,4
5.	2523	Çimento	70 463	77 055	64 502	3,1	-16,3
6.	2716	Elektrik enerjisi	23 148	67 614	58 337	2,8	-13,7
7.	7214	İnşaat demiri	67 584	61 475	55 540	2,7	-9,7
8.	6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	22 058	33 701	48 014	2,3	42,5
9.	1006	Pirinç	34 274	42 698	45 930	2,2	7,6
10.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	7 893	20 796	39 559	1,9	90,2
11.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	25 495	26 862	37 210	1,8	38,5
12.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	26 969	34 632	36 201	1,7	4,5
13.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	13 708	25 292	33 401	1,6	32,1
14.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	82 757	15 737	32 847	1,6	108,7
15.	105	Canlı kümes hayvanları	26 238	28 939	31 629	1,5	9,3

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin Suriye'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			184 312	234 137	362 996	100	55
1.	1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	64 789	100 333	194 086	53,5	93,4
2.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	29 252	35 782	48 641	13,4	35,9
3.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	3 728	24 733	22 929	6,3	-7,3
4.	1001	Buğday ve mahlut	13 677	15 009	17 286	4,8	15,2
5.	909	Anason, rezene, kişniş, kimyon, kimyonu tohumu ve ardıç meyveleri	12 177	10 272	17 160	4,7	67,1
6.	802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	1 742	5 061	13 951	3,8	175,7
7.	711	Geçici olarak konserve edilmiş sebzeler	10 073	13 161	11 252	3,1	-14,5
8.	910	Zencefil, safran, zerdeçal, kekik, defne yaprakları, köri ve diğer baharat	4 598	4 727	8 292	2,3	75,4
9.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	6 899	3 969	4 244	1,2	6,9
10.	104	Canlı koyun ve keçiler	0	341	3 900	1,1	1043,7
11.	1005	Mısır	108	176	3 294	0,9	1771,6
12.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	3 340	55	2 697	0,7	4803,6
13.	7801	İşlenmemiş kurşun	4 526	2 923	2 467	0,7	-15,6
14.	7601	İşlenmemiş alüminyum	6 429	5 959	2 318	0,6	-61,1
15.	804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	116	292	2 100	0,6	619,2

Kaynak: Trademap